
Et legefelleskap på alle kontinenter

AKTUELT I FORENINGEN

MARIT HERMANSEN

marit.hermansen@legeforeningen.no

President

Pandemien har vist oss at god legeetikk er en viktig nøkkel til god krisehåndtering. Da er det avgjørende å ha overnasjonale etiske regler og en sterk organisasjon i ryggen.

Hippokrates var en gresk lege som levde cirka 400 år før vår tidsregning. Han er kjent som legkunstens far, fordi han gikk foran med den rasjonelle medisinen som kontrast til magi og trolldom. De fleste kjenner ham for den Hippokratiske ed, også kjent som legeløftet.

Denne eden er grunnlaget for Genèveerklæringen. Dette var den første erklæringen som Verdens legeförening (WMA – World Medical Association) vedtok i 1948. Erklæringen var et svar på tyske legers uetiske og fryktelige forskning på mennesker under andre verdenskrig. Verdens leger så at det var et behov for samarbeid på tvers av land og kontinenter. Man trengte et etisk regelsett for leger som var overnasjonalt, uavhengig av de enkelte lands ideologi og styresett. Siden har WMA vedtatt en rekke erklæringer, policydokumenter og resolusjoner. Genèveerklæringen om etikk, Helsinkierklæringen om forskning og Tokyoerklæringen om tortur og umenneskelig behandling står fram som de tre viktigste. De 14 punktene i Genèveerklæringen binder den medisinske profesjonen sammen – uavhengig av landegrenser. Den norske legeförening har vært medlem i WMA siden starten i 1947.

WMAs strategiplan for de kommende fem årene har i tillegg til organisasjonsutvikling, tre prioriterte hovedområder. Det første er medisinsk etikk, som omfatter oppfølging av de tre viktigste erklæringene. I tillegg skal International Code of Medical Ethics (ICoME) revideres. ICoME er en utdyping av Genèveerklæringen. Revideringen er en bred prosess som skal gå over flere år.

Det andre hovedområdet er universell helsedekning, med legeledet primærhelsetjeneste, klimakrisen og digitalisering som sentrale områder. Det siste hovedområdet er menneskerettigheter og helse. Mange steder i verden er helsetjenesten utsatt for kriser og konflikter der både pasienter og leger er i fare. Det er en lang tradisjon for samarbeid i Norden om politikkutvikling og deltakelse i WMA. De nordiske landene har engasjert seg aktivt i etisk komité i rådet, og vi har i lange perioder hatt ledelsen av komiteen. WMA sitt råd møtes to ganger i året, og Den norske legeforening deltar med president, leder for Rådet for legeetikk og generalsekretær.

Vi har mye å hente fra diskusjonene og politikkutviklingen i WMA. Legers autonomi, eutanasi og helsetjenester til utsatte grupper er eksempler på viktige etiske tema som er høyst aktuelle i vår egen andedam.

Norge og Norden er en beskyttet og privilegert del av verden. På mange av politikkområdene kan vi være en styrke og støtte for kolleger i andre land hvor helsetjenesten er utsatt og legers arbeidskår vanskelige. Pandemien har vist oss at god legeetikk er en viktig nøkkel til god krisehåndtering. Alle som trenger legehjelp må få tilgang til det. Pandemier er i sin natur globale, og vi lykkes ikke uten et sterkt internasjonalt samarbeid med felles ansvar for god vaksinedekning i hele verden. Her står vi skulder ved skulder med våre kolleger i WMA. Da er det avgjørende å ha overnasjonale etiske regler og en sterk organisasjon i ryggen.

Publisert: 22. mars 2021. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 21. mars 2026.